

• αὐτοῦ Καν. καὶ ὁ θεὸς Ἰερώνυμος. (1) Ἐπειδὴ δὲ ὁ ν. τῆς ἐν Λαοδικαῖα προτάζει νὰ ξηροφαγοῦμεν ὅλην τὴν Τεσσαρακο-
• στήν καθὼς καὶ ὁ θεὸς Ἐπιφάνιος αἰετέσει οὐ λέγει ἐν τῇ Τεσσαρακοστῇ νηστεία, ξηροφαγία, καὶ ἀγνεία. Ὁ δὲ παρῶν
» Ἀποστολικὸς κανὼν, εἰς τὸν λόγον τῆς νηστείας συνηριθμηθε τὴν Τετράδα καὶ Παρασκευὴν μετὰ τὴν Τεσσαρακοστήν, λοιπὸν
» καὶ ἡ νηστεία ἐκάστης Τετράδος καὶ Παρασκευῆς διὰ ξηροφαγίας πρέπει νὰ γίνηται παρόμοια μετὰ τὴν νηστείαν τῆς Τεσσα-
• ρακοστῆς. « Ἐροφαγία δὲ εἶναι, τὸ νὰ τρώγῃ τινὰς ἄπαξ τῆς ἡμέρας εἰς τὴν ἑνάτην ὥραν, χωρὶς νὰ ἐσθῆ ἔλαιον, ἢ νὰ πίνη
οἶνον, ὡς τοῦτο προείπομεν ἐν τῇ ἐρμηγείᾳ τοῦ ξδ'. Ἀποστολικῶν. Ὅθεν καὶ ὁ Βαλσαμῶν ἐμποδίζει μῆτε ὀστρακόμερμα
νὰ τρώγῃται ἐν δ' καὶ ε' καὶ ἐν τῇ Τεσσαρακοστῇ. Συμμαρτυρεῖ δὲ τῇ ἀληθείᾳ ταύτῃ καὶ ὁ θεὸς Ἐπιφάνιος λέγων • Νη-
• στεία Τετράδῃ καὶ Παρασκευῇ, ἦτοι Παρασκευῇ, ἕως ὥρας ἑνάτης. • Ἀλλὰ καὶ ὁ Φιλοστόργιος (βιβλ. ἰ. ἐκκλ. ἱστορ.) λέγει,
• Ἡ νηστεία τῆς Τετράδος καὶ Παρασκευῆς δὲν περιορίζεται εἰς μόνην τὴν ἀποχὴν τοῦ κρέατος, ἀλλὰ κινεῖται αὕτη εἰς τὸ
• νὰ μὴ γευθῇ τινὰς τελείως τροφῆς ἕως τῆς ἑσπέρας. Ὅθεν καὶ ὁ μακάριος Βενεδικτὸς εἰς τὸν μ. κανὼνα αὐτοῦ διορίζει τοὺς
• ὑποτασσομένους αὐτῷ Μοναχοὺς νὰ νηστεύουν τὴν Τετράδα καὶ Παρασκευὴν ἕως ὥρας ἑνάτης. Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεοφόρος
• Ἰγνάτιος ἐν τῇ πρὸς Φιλιππησίους αὐτοῦ ἐπιστολῇ. Τεσσαρακοστήν μὴ ἐξουθενεῖτε, μίμησιν γὰρ περιέχει τῆς τοῦ Κυρίου
• πολιτείας. Μετὰ τὴν τοῦ πάθους ἑβδομάδα, μὴ παρορᾷτε Τετράδα καὶ Παρασκευὴν νηστεύοντες, πέντησιν ἐπιχορηγοῦντες τὴν
• περίσσειαν. • Ἄς μὴ παραλογίζωνται λοιπὸν τινες λέγοντες, ὅτι ἡ νηστεία τῆς Τετράδος καὶ Παρασκευῆς δὲν εἶναι νομοθεσία
Ἀποστολική. Ἴδου γὰρ οἱ Ἀπόστολοι ὅπου εἰς μὲν τοὺς Κανόνας αὐτῶν συναριθμοῦσι ταύτην μετὰ τὴν νηστείαν τῆς μεγάλης

(1) Ἐξαιροῦνται αἱ Τετράδιαι καὶ Παρασκευαίαι τῆς Διακαινησίμου ἑβδομάδος, καὶ τῆς μετὰ τὴν Πεντηκοστήν ἑβδομάδος, εἰς τὰς ὁποίας καταλύομεν, τὰς μὲν τῆς Διακαινησίμου, διὰ τὴν χάριν τῆς ἀναστά-
σεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου, τὰς δὲ τῆς μετὰ τὴν Πεντηκοστήν ἑβδομά-
δος, διὰ τὴν χάριν τῆς ἐπελεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἵνα καὶ κατὰ
τοῦτο ὁμοίους φαῖν τῷ Υἱῷ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ μὴδὲν ἐλατ-
τον ἔχον ἐκείνου, καθὼς λέγει ὁ Κίτρον ἐν τῇ κβ. αὐτοῦ Κανόνι. Τὴν
δὲ καταλύσιν ὅπου κἀμνομεν τῶν Τετράδων ἢ Παρασκευῶν, εἰς τὰς
ὁποίας συμβαίνουν αἱ ἐορταὶ τῶν Χριστοῦ γεννῶν καὶ τῶν Θεοφανείων,
φαίνεται πῶς τὴν θεραπεύει ἢ προλαμβάνει νηστεία τῆς Παραμονῆς,
ἣτις εἶναι τετυπωμένη νὰ γίνηται πάντοτε εἰς τὰς ἐορτὰς ταύτας, διὰ
ταύτην λογικῶς τὴν ἀφορμὴν. Ἡ δὲ καταλύσις ὅπου γίνεται εἰς τὰς
Τετράδας καὶ Παρασκευάς, τοῦ δωδεκαήμερου, τῆς πρὸ τῆς ἀποκριῆς,
καὶ τῆς τυροφάγου ἑβδομάδος, ἀπὸ κανὼνα μέρους δὲν ἠμπορεῖ νὰ Σερα-
πειῆ. Ἡ δὲ αἰτία ὅπου φέρουσι τινες εἰς τοῦτο, ὅτι δηλαδὴ νηστεύου-
σι εἰς μὲν τὸ δωδεκαήμερον οἱ Ἀρμένιοι διὰ τὸν κύνα ἀρτζεβούριον,
Ἡ εὐκ. ε. 13. εἰς δὲ τὴν πρὸ τῆς ἀποκριῆς ἑβδομάδα οἱ Νινευίται εἰς δὲ
11.

τὴν τυροφάγον οἱ Τετραδίται. Ἡ αἰτία, λέγουσιν, αὕτη, εἶναι
πάντη ἀδύνατος καὶ ψυχρά. Καθ' ὅτι ὅλοι ἡμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι δὲν δια-
κρινόμεθα ἀπὸ τοὺς κηκοδόξους καὶ αἰρετικούς, μετὰ τὰ βρώματα, ἀλλὰ
μετὰ τῆς πίστεως δόγματα. αἱ δὲ καὶ ὁ Παῦλος εἶπεν, τὸν νόμον τῶν
ἐντολῶν, ἐν δόγμασι καταργήσας. Διὰ τοῦτο, τόσον ὁ Βαλααμῶν, ὁ-
σον καὶ Ἰωάννης ὁ Κίτρον ὅπου λέγουσι νὰ καταλύωμεν τὰς Τετρά-
• δας ταύτας καὶ Παρασκευάς, διὰ τὴν νηστεύουσαν εἰς αὐτάς οἱ ἄνω ῥη-
• θέντες αἰρετικοί, δὲν λέγουσιν ἀρίστως νὰ καταλύσιν οἱ ὀρθόδοξοι
• ὅλοι, ἀλλ' ἐκείνοι μόνον ὅπου συνοικοῦσι καὶ συνασπόμενοι μετὰ τοὺς
• ῥηθέντας αἰρετικούς. Ὁ μὲν γὰρ Βαλααμῶν ἐν τῇ νδ'. ἀποκρίσει ὅπου
καίμει πρὸς τὸν Ἀλεξανδρινὸν Μάρκον ταῦτά φησιν • Πλὴν καὶ τοῦτο
• γενήσεται, ὅταν τις μετὰ τῶν Τετραδίων, ἢ Ἀρμενίων συναλιζέται.
• Ὁ δὲ Ἰωάννης ἐν τῇ κζ'. ἀποκρίσει ὅπου κἀμει πρὸς τὸν Δυοράχιον
• Κασσιδιᾶν, παρομοίως λέγει. Καὶ μάλιστα εἰ τοιοῦτοι τύχοιμεν
• συναλιζόμενοι μὴ σὺν τῇ προφάσει ταύτῃ τῇ γαστρὶ χαρίζεσθε. Ἄ
Γράφει δὲ καὶ Νικόλαος ὁ Ποταμῆρχος πρὸς Ἀναστάσιον τοῦ Συνλί-
την ταῦτα διὰ στίχων.

- Τῆς ἑβδομάδα σὺν λαλῶ τὴν πρὸ τῆς ἀποκριῆς,
- Ἡν καὶ ἐπονομάζομεν τὴν τοῦ ἀρτζεβούριου
- Οἱ πλεῖστοι ἔθος ἔλαβον ἀετῆς καταλύειν
- Τετράδα καὶ Παρασκευὴν οἱ κοσμικοὶ τὸ κρέας.
- Ὀτλίτως καὶ οἱ Μοναχοὶ τυροῦ μεταλαμβάνου
- Καλῶς νοοῦντες ἀληθῶς καὶ πράττοντες ὁμοίως.
- Εἰ μὲν φυλῆς κἀτάγονται ἐκ τῆς τῶν Ἀρμενίων
- Καὶ εἶχον καὶ τὴν αἰρετικὴν τὴν τοῦ ἀρτζεβούριου.
- Καλῶς ποιῶσι λόντες ἅπαντα ὑποφίαν.
- Εἰ δὲ πιστοὶ ὀρθόδοξοὶ εἴτε καὶ ἐκ προγόνων,
- Εἰς μάτην προρατίζονται λόντες τὴν νηστείαν.

Ἴσχυον ἄς ἐπιστομηθῶν ἀπὸ τὰ λόγια ταῦτα ἐκείνοι ὅπου, μῆτε
συνοικοῦντες μετὰ Ἀρμενίους (οἱ γὰρ ἄλλοι, οἱ Τετραδίται λέγω καὶ Νι-
νευίται, ἐν τοῖς νῦν κυριῶς οὐχ' εὐοισκοῦνται) μῆτε ἀπὸ τὸ γένος τῶν
Ἀρμενίων ῥηόμενοι, ἀναίθως καταλύσιν τὰς ῥηθείσας Τετράδας καὶ
Παρασκευάς. Καὶ ἄς μάθουν ὅτι, ὅχι πρὸς ἐναντίωσιν τῶν Ἀρμενίων
τοῦτο ποιοῦσιν, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς τῇ γαστρὶ χαρίζομενοι. Εἰς κυρίον
σταυ καὶ ἐκείνοι ἀκόμη ὅπου, ἢ συνοικοῦσι μετὰ Ἀρμενίους, ἢ ἀπὸ τὸ
γένος τῶν Ἀρμενίων κἀτάγονται, διὰ νὰ ἀποφύγουν τὴν ὑπόφίαν τῆς
αἰρέσεως, δύνανται μετὰ τὴν καταλύσιν μῆς συνηχωρημένης ἡμέρας ἀπὸ
τοῦ δωδεκαήμερου. Ἡ τῆς Τρίτης δηλαδὴ, ἢ τῆς Πέμπτης, νὰ ἀναστρέ-
ψουν τοὺς ὅλους τὴν ἑβδομάδα νηστεύοντας. Κοντὰ δὲ εἰς τὴν νηστείαν
τῆς Τετράδος καὶ Παρασκευῆς, διορίζεται ἐν τοῖς τυπικοῖς, νὰ νη-

στεύεται ἀπὸ τοῦ μοναχοῦ καὶ ἐκάστη Δευτέρα τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.
Ὅποιος δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ κοσμικοῦ εἶδει νὰ νηστεύῃ ταύτην, ἐπαινετός
εἶναι, παρὰ Θεῷ, καὶ τὸν πρέποντα αὐτῷ μισθὸν λήψεται. Διότι, αἰ
τῶν καλῶν ἢ ἐπιτασις, πλεῖν τὴν εὐεργεσίαν ποιεῖται. Ἐξέρωμεν δὲ
καὶ ἡμεῖς, καὶ αὐτοῖς τοῖς ὀφθαλμοῖς ἴδομεν καὶ ἄνδρας πολλούς, μύ-
λισττα δὲ γυναῖκας, ἐν τῷ κόσμῳ, τὴν δευτέραν νηστεύοντας ἀπαρ-
λόγτως καθὼς καὶ τὴν Τετράδα καὶ Παρασκευὴν. Ὁρθὸς δὲ καὶ εὐλο-
γώτατος συλλογισμὸς ἐστὶν οὗτος ὁ περὶ τῆς νηστείας τῆς β'. ὑπὸ
πολλῶν προτεινόμενος, ἔχων οὕτως. Ὁ Κύριος μᾶς προτάζει, ὅτι,
ἂν ἡ δικαιοσύνη μας δὲν περισσεύῃ πλεῖον τῶν Γραμματέων, καὶ Φα-
ρισσαίων, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρα-
ρανῶν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Φαρισαῖοι ἐνήστευσαν δύο ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος,
κατ' ἐκείνου δ', τοῦ Φαρισαίου, ἠγνεύον δις τοῦ Σαββάτου. Λοιπὸν
ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ τρεῖς ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος χρεωτοῦμεν νὰ νη-
στεύωμεν ἤτοι β'. δ' καὶ ε'. καὶ ὅχι μόνον δύο τὴν δ' καὶ ε'. διὰ
νὰ περισσεύῃ ἡ δικαιοσύνη μας ἀπὸ τῆν δικαιοσύνην τῶν Φαρισαίων.
(ὅτι δὲ τὴν δ' καὶ ε' ἐνήστευον οἱ Φαρισαῖοι, τὸ λέγει ὁ δεῖος
Χρυσόστομος καθαυρῶ. λόγ. εἰς τὸν Τελών. καὶ Φαριστ. σελ. 465.
τόμ. ζ'.) Ὁ δὲ ἅγιος Μελέτιος ὁ ὁμολογητὴς λέγει, ὅτι πρέπει νὰ νη-
στεύεται ἢ β'. διὰ νὰ ἀρχίσῃ ἡ ἑβδομάς ἀπὸ νηστείας. (βαθμῶν. λέ.)
Σημειώσεται δὲ, ὅτι ἐπειδὴ ὁ υθ'. Καν. τῆς ἐν Γάγγρα ἀναθεματίζει τοὺς
καταλύοντας μετὰ λογισμοῦ καὶ προφάσεως ἑδικίας τὸν τὰς παραδόξων
μῆκας νηστείας εἰς τὸ κοινόν, χωρὶς ἀσθενείας σωματικῆς διὰ τοῦτο
πρέπει ὅλοι καὶ ἱερωμένοι καὶ λαϊκοὶ, κοντὰ εἰς τὴν νηστείαν τῆς μι-
γυλῆς μ. νὰ φυλάττουν καὶ τὰς τρεῖς ταύτας νηστείας, τὴν τοῦ σαραν-
τημέρου λέγω, εἰς τιμὴν τοῦ γεννηθέντος Χριστοῦ γεννημένην, καὶ
εἰς τὴν τῶν ἡμετέρων ἀμαρτημάτων ἐξάλειψιν. Τὴν τῶν ἁγίων Ἀποστο-
λων καλυμένην, γινωμένην ὅχι διὰ τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους, καθὼς τι-
νες λέγουσιν, ὅχι διὰ τὴν τοῦ ἁγίου Πνεύματος καθύδω, ἀλλὰ προ-
γινωμένην μὲν καὶ κυρίως διὰ τὴν προλαμβάνουσαν ἑπταήμερον ἀνεψιν, ὡς
λέγουσιν αἱ τῶν Ἀποστόλων διαταγαὶ (βιβλ. ε. κερ. κ.) ἐπομένως δὲ
καὶ κατὰ λόγον συμβεβηκότα, διὰ τὸ οἱ δεῖοι Ἀπόστολοι ἐνήστευσαν καὶ
οὕτως ἐπέμουν εἰς τὸ κήρυγμα. Τότε γὰρ (φασὶν ἂν πράξεις κερ. γγ'.
ζ.) νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι, καὶ ἐπιέντες τὰς χεῖρας αὐταῖς,
ἀπέλυσαν, ὡς λέγει ἡ ὀρθόδοξος ὁμολογία (σελ. 109.) ταύτης δὲ τῆς
νηστείας μῆνεται καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος (λόγος περὶ τῶν διαβαλλόν-
των τὴν ἐν τῇ διαγωγῇ ψυχῆν) λέγων. • Τῇ ἑβδομάδι μετὰ τὴν ἁγίαν
Πεντηκοστήν ὁ λαὸς νηστεύει, ἐξῆλθε περὶ τὸ κοιμητήριον εὐξασθαι
καὶ ὁ ιθ'. Καν. τοῦ ἁγίου Νικηφόρου καὶ τρίτην τὴν τοῦ Αὐγούστου
εἰς τιμὴν τῆς Θεοτόκου, ἣτις μάλιστα ἐνήστευσεν ἐν τῇ κερῶ τῆς κοι-
μησέως ἡς, κατὰ τὸν Θεσσαλονικὴς Συμεῶν (Ἀποκρ. νδ') πρέπει δὲ
νὰ φυλάττουν ταύτας, ὅχι μετὰ ξηροφαγίαν, καθὼς τὴν μεγάλην μ. ἀλ-
λὰ μετὰ οἶνέλαιον καὶ ἰχθυοφαγίαν, ἕως μόνον τῶν Τετράδων καὶ Παρα-
σκευῶν ὅπου τυχαίως ἀναμεταξὺ εἰς τὰς νηστείας αὐτάς, καὶ ἕως τῆς
νηστείας τοῦ Αὐγούστου, κατὰ τὴν ὁποίαν ἄπαξ μόνον ἐν τῇ ἐορτῇ τῆς
Μεταμορφώσεως ἰχθύος μεταλαμβάνομεν. Διότι αἱ νηστεία αὐταί, ἰσχυ-
ρὰ καὶ ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων δὲν εἶναι διαρισμένα, ὅμως χρεὸς ἔχο-
μεν, νὰ φυλάττουμεν καὶ τὰς τῶν Πατέρων παραδόσεις διὰ τὴν μακρὰν
συνθήσαν, τὴν ἐκείνου νόμον κρατοῦσαν, κατὰ τοὺς ἱεροῦ καὶ πολιτικῆς
νόμους. Καὶ διὰ τὸν τὸν μέγαν Βασίλειον (ὄρ. ἦθικ. δ.) καὶ εἰς ἐ-
κάστην ὅπου δὲν εἶναι ὑπὸ τῆς γραφῆς ὠρισμένα, πρέπει νὰ παρακινῶ-
μεν τὸν καθ' ἕνα πρὸς τὸ καλλίτερον καὶ ψυχοφειλέτερον τὴν τοῦ Αὐ-
γούστου νηστείας ἀναφέρει καὶ ὁ γ'. τοῦ Νικολάου, ἀλλὰ καὶ ὁ τόμος
τῆς ἐνώτερας ἀναφέρει τὴν νηστείαν τοῦ Αὐγούστου καὶ τὴν τοῦ σα-
ραντακίμου. Καὶ ὅρα εἰς τὸν γ'. τῆς ἐν Νεοκαισαρεία. Ὅθεν οἱ ἐν
ταῖς τριτῇ νηστείας ταύταις ἐπὶ μόνον ἡμέρας νηστεύοντες, ὡς παρα-
βάται τῆς ἀρχαίας Σημοθεσίας τῆς Ἐκκλησίας καταδικάζονται.